

Nyugaton a helyzet...

Dr. Peller Katalin

Régóta ismert alapigazság, hogy a nyomdai ipar a gazdaság egyik legérzékenyebb barométere, minden változásra azonnal reagál. Még fel sem röpött a hír, hogy válság van, már érezhetően csökkentek a nyomdai megrendelések. Az itthoni helyzetet nagyjából ismerjük, de vajon mivel néznek szembe a nyomdászok a Lajtától nyugatra?

Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy gazdaságilag erősebb országokban a problémák kisebbek. „Könnyű nekik!”, szoktuk mondani. Kiderült, hogy mégsem annyira könnyű. Az INTERGRAF (Európai Nyomdász Szövetség, melynek szövetségünk is tagja) szeptemberi igazgatói értekezletének kiemelt témája volt a válság hatása az ágazatra. Egy nemrég készült kutatást mutattak be a résztvevőknek, amit kerekasztal-beszélgetés követett. Az elhangzottak alapján pontos képet lehet festeni a 2009-ben lezajlott folyamatokról. A kutatás – melyet az Apenberg média tanácsadó cég készített – sajnálatos hiányossága, hogy csak az EU 15 országára terjedt ki. Ugyanakkor hallatlan előnye, hogy egyenként vette górcső alá a nyomdai piaci szegmenseket (termékeket) és technológiákat.

A kiemelt területek: napilapgyártás, magazin- gyártás, kereskedelmi kiadványok, könyvgyártás, címkegyártás. Technológiában íves és tekeres- ofszet, mélynyomtatás, digitális nyomtatás,

flexó- és szitanyomtatás volt a vizsgálat tárgya.

Az öt legfontosabb nyomdai terméknel átlagosan 10% körüli volt a visszaesés. Meglepő adat – megkockáztatom: megkérdőjelezhető –, hogy a legtöbb országban a címkegyártás inkább stagnált, sőt a skandináv országokban és Németországban enyhén nőtt. A legnagyobb vesztes egyértelműen a magazin- és a könyvgyártás. Ami az egyes országokat illeti, Olaszország és Franciaország érezte meg leginkább a válság hatásait. Skandinávia – mint mindig – kisebb visszaesést szenvedett el, mint a többiek.

A nyomdai technológiákat tekintve már kissé árnyaltabb a kép, a számadatok 6–10% közötti csökkenést mutattak. A termékekkel összhangban az íves és tekeres ofszetnél tapasztaltak 10%-os visszaesést. Nagyjából stagnál a flexó- és szitanyomtatás. Az egyes országokat tekintve itt is Olaszország és Franciaország a két legnagyobb vesztes. Érdekes adat, hogy Portugália szinte minden tekintetben viszonylag jól „megúsza” az ideit, míg a szomszédos Spanyolország már nem lehet ilyen elégedett. Egyes hírek szerint a spanyol nyomdaiipar alapjaiban rengette meg a válság. A komor

Dr. Peller Katalin

Franciaország	-12%
Olaszország	-10%
Benelux államok	-8%
Spanyolország	-8%
Európa	-6,60%
Németország	-5%
Skandinávia	-1%
Portugália	-1%
Anglia	-1%

Piaci szegmensek – napilapgyártás

Olaszország	-25%
Franciaország	-20%
Spanyolország	-11%
Európa (EU-15)	-10,9%
Németország	-9%
Benelux államok	-4%
Anglia	-4%
Skandinávia	-3%
Portugália	-1%

Piaci szegmensek – magazin- gyártás

Olaszország	-20%
Franciaország	-17%
Spanyolország	-10%
Európa (EU-15)	-9,3%
Benelux államok	-9%
Anglia	-6%
Németország	-4%
Portugália	-4%
Skandinávia	-3%

Piaci szegmensek – kereskedelmi kiadványok

Franciaország	-1%
Olaszország	-0%
Spanyolország	-0%
Benelux államok	-0%
Portugália	-0%
Anglia	-0%
Európa (EU-15)	-0,5%
Németország	1%
Skandinávia	2%

Piaci szegmensek – címkegyártás

adatokat nézve az egyetlen jó hír, hogy a digitális nyomtatás területén növekedés volt tapasztalható, átlagosan 5–10% közötti mértékben. A jelenség hátterében több ok is található. Egyrészt fiatal technológiáról van szó, amelynek térhódítása az utóbbi években kezdődött. Az ofszet úgynevezett érett szakaszban van, a legelterjedtebb technológia, amelynél komoly növekedés még prosperáló időszakban sem várható. Másrészt a példányszámok visszaesése egyértelműen a digitális nyomtatásnak kedvez.

A negyedéves nyomdai árbevétel adatokat vizsgálva 2008. és 2009. első negyedévét összehasonlítva azt látjuk, hogy az EU 27 országának átlagos csökkenése 9% körüli, ez a számarány itthon 14%.

A bemutatott adatokat jól kiegészítették a konferencián elhangzott személyes beszámolók. Szinte mindenki megemlítette, hogy a reklámköltségek visszafogása – amely több országban is elérte a 40%-ot – erősen kihatott a nyomdaipar teljesítményére. A papírfogyasztás 8–10%-os mértékben csökkent, és mindenhol komoly árpréssel kell a nyomdáknak küzdeni. Ez utóbbi alól egyetlen kivétel Hollandia, ahol (ki tudja hogyan?) a csökkenő megrendelések ellenére

Spanyolország	-14%
Franciaország	-12%
Németország	-12%
Olaszország	-10%
Európa (EU-15)	-10%
Benelux államok	-9%
Anglia	-7%
Skandinávia	-6%
Portugália	-2%

Piaci szegmensek – könyvgyártás

Olaszország	-18%
Franciaország	-16%
Spanyolország	-11%
Európa (EU-15)	-10,6%
Benelux államok	-10%
Németország	-9%
Anglia	-6%
Skandinávia	-6%
Portugália	-4%

Piaci szegmensek – íves ofszet

áremelkedést sikerült elérni. Az első fél évet összességében is általános piaci depresszió jellemezte. Németországban például 1972 óta nem volt ilyen negatív üzleti hangulat. Többen – köztük Dánia és Ausztria – úgy vélték, hogy a második fél évtől javulás indulhat meg, de a 2008-as állapotok helyreállítását még a jövő évre sem prognosztizálják. A válság nemcsak a rendelésállomány és az árbevételek visszaesésében mutatkozott meg. A dán kolléga kiemelte, hogy nőtt a cégbezárások száma, bár ezek jellemzően felvásárlások és fúziók. A magas munkanélküliségi arány szintén a válság számlájára írható. Bulgáriában már meghaladta a 10%-ot. És nem utolsósorban a recesszió kihatással volt az exportpiacokra. Finnország és Bulgária nyomdaipara fájdalmasan élte meg az oroszországi export drasztikus beszűkülését.

Akkor lenne igazán teljes a kép, ha az európai adatokat és tapasztalatokat össze tudnánk vetni a hazaiakkal. Nos, sajnos statisztikai adataink – főként ilyen mélységben – nincsenek. Tapasztalataink annál inkább. Az európai trendeknek megfelelően itthon is a könyvgyártás és a kereskedelmi kiadványok piaca szenvedte

Olaszország	-15%
Franciaország	-15%
Spanyolország	-13%
Európa (EU-15)	-8,7%
Benelux államok	-8%
Németország	-5%
Anglia	-5%
Skandinávia	-4%
Portugália	-2%

Piaci szegmensek – tekercofszset

Franciaország	-7%
Spanyolország	-3%
Benelux államok	-3%
Európa (EU-15)	-2%
Olaszország	-1%
Németország	-1%
Portugália	0%
Anglia	0%
Skandinávia	1%

Piaci szegmensek – flexónyomtatás

Németország	-3%
Franciaország	-2%
Spanyolország	-1%
Európa (EU-15)	-0,1%
Benelux államok	0%
Skandinávia	1%
Anglia	2%
Olaszország	3%
Portugália	3%

Piaci szegmensek – szitanyomtatás

el a legnagyobb veszteségeket. Óvatos becslések szerint 15–25% közötti mértékben. Ami a volumeneket és az árbevételt illeti, mindkét területen egyértelmű a csökkenés, és az őszi munkák valószínűleg nem tudják teljes egészében kompenzálni a kiesett mennyiséget. Hasonlóan a többi európai országhoz, nálunk is megnövekedett a bezárt cégek száma (hivatalos adatok szerint 2008-ban 88 céget számoltak fel, míg 2009. első tíz hónapjában 97 céget töröltek a cégbírószági nyilvántartásból), és szinte teljesen leálltak a fejlesztések. Van azonban egy momentum, melyet egyetlen

Olaszország	10%
Németország	9%
Anglia	8%
Skandinávia	8%
Európa (EU-15)	7,7%
Portugália	7%
Franciaország	6%
Benelux államok	5%
Spanyolország	5%

Piaci szegmensek – digitális nyomtatás

Olaszország	-25%
Franciaország	-12%
Európa (EU-15)	-6,4%
Spanyolország	-6%
Németország	-1%
Benelux államok	-1%
Anglia	-1%
Portugália	0%
Skandinávia	0%

Piaci szegmensek – mélynyomtatás

ország sem emelt ki: a fizetési határidők hosszabbodása és a kintlévőségek növekedése. Természetesen máshol is vannak fizetési problémák, itthon azonban úgy tűnik, ez egyre aggasztóbb méreteket ölt. Mind több cég küzd likviditási gondokkal, kénytelen rangsorolni a fizetnivalókat, és a vezetők napi feladatává vált a pénzbehajtás. Rendkívül veszélyes jelenségről van szó, amely nemcsak pénzügyileg, de morálisan is kártékony. Vannak ugyanis, akik úgy gondolják, hogy a válság automatikus felmentést ad a fizetési kötelezettségek alól. Szövetségünk úgy gondolja, hogy nem. Más körülmények között is, de jelen helyzetben különösen fontos, hogy a felmerülő problémára a felek közösen, egymással megbeszélve találjanak megoldást. A bujkálás nem elfogadható, a vélt és valós indokok ismételtetése nem elegendő. Szövetségünk részéről a nyilvánosság felhasználásával igyekszünk küzdeni ez ellen, és szolgáltatásainkkal segíteni tagjainknak. Tényleges eredmény azonban csak akkor érhető el, ha mindenki a saját eszközeivel is harcol az érdekeiért.

Forrás: hivatalos statisztika (EUROSTAT) és a GAIN (www.gain-europe.eu) kutatása.